

A HÁTLAGON

A HALONG-ÖBÖL

Számtalan szubjektív lista született már a világ hét természeti csodájáról, s ha már valaki tényleg látta a legjavát, a vietnami Halong-öblöt bizonyára közéjük sorolja. Halong magyarul annyit tesz: „A leszálló sárkány öble”. Hogy e név egy helyi legendából ered, avagy abból a XIX. század végén egy francia újságban megjelent hírből, miszerint francia tengerészek óriási „tengeri kígyót” láttak a vízen, nem tudni. Kétségtelen, hogy a pompás karsztsziklák némelyikébe igen könnyű a legkülönfélébb formákat beleképzelni.

E vidék mészköve jórészt a triász időszak tengereiben, körülbelül 200 millió éve rakódott le, aztán szárazföldre vált, és csupán úgy 2 millió éve öntötte el ismét sekélytenger. A karsztos folyamatok mintegy 20 millió éve kezdődtek, s ehhez minden adott volt: a jól oldódó mészkő, a nedves, meleg trópusi éghajlat. Utóbbi máig kitart, annak ellenére, hogy e tájon, ahol évi 2000 milliméternyi eső esik, bizony előfordulnak „zord téli napok” is, 15-18 Celsius-fokos hőmérséklettel. Nyáron viszont pokoli fülledt, párás és csapadékos a terület, amely egyébként a Tonkini-öböl része. A Halong-öbölben kerekken 2000 sziget, szirt emelkedik; valamennyi a karsztosodás immár érett stádiumát mutatja, ami egyebek között azzal is jár, hogy igen kevés aktív, cseppkőképződést mutató barlangja van. A torony- és kúparsztokat nemcsak az esővíz oldó hatása alakítja, hanem a tengervíz mozgása is. Noha az apály és a dagály közti szintkülönbség legfeljebb 3 méter, a hullámok már több helyen jócskán kikezdték a toronyok és kúpok alját, jellegzetes abráziós (hullámok vájta) fülkéket és párkányokat alakítva ki.

Az öböl bejárása csak csónakkal vagy kirándulóhajókkal lehetséges. Halong (és a hasonló nevű város), amely immár UNESCO-világörökség, 2 órás autótúra van Hanoiól.

Kép és szöveg:
NÉMETH GÉZA

A TELEVÍZIÓK MÚSORAIBÓL

■ Ősrégi legenda, hogy a fények Hollandiában semmilyen más táj fényéhez nem hasonlíthatók. Ezeket a különleges fényeket láthatjuk a híres holland festők képein, ezek teszik oly egyedivé a tájképeket. Ám egy német művész azzal a feltételezéssel állt elő, hogy a holland fény már nem ragyog úgy, mint eddig, elvesztette virtuozitását, titokzatosságát, erejét. Vajon igaz lenne ez? S ha igen, mi lehet az oka? A **Holland fény** című film – **szepember 7-én 15.20-kor a Duna Tévé** – arra készíti, hogy figyeljünk, lássunk, kívádjunk, szemlélődjünk – eközben elmerülünk a fényekben, színekben, a táj változó képeiben, új megjelenítéseiben. (A film 2003-ban elnyerte a Holland Filmfesztiválon az Arany Borjú-díjat.)

■ **Szeptember 8-án 10.25-kor** a Mindentudás Egyeteméről ismétlésben közvetíti a **Duna Tévé** John Lukacs előadását: **Állam, nemzet, nép.**

■ A **Bin Laden embere** Amerikában című filmjében – **szepember 8-án 21 órakor** a **National Geographic Channel** egy briliáns hírszerző nyomába ered, akinek sikerült Osama bin Laden megbízásából az Amerikai Hadseregbe és az FBI-ba beépülnie. Az elmúlt két évtizedben az amerikai titkosügynököket az ujjai köré csavarva készítette elő az al-Kaida amerikai terrorakcióit. Izgalmas dokumentumfilmben követhetjük az egykori egyiptomi őrnagy történetét Brooklyntól Kartúmig és Afganisztántól Fort Braggig. Az amerikai kémelhárítás betonfalainak kiskapuin és repedésein keresztül behatol abba a világba, ahová eddig – a kémelhárítók legalábbis így gondolták – illetéketlennek esélye sem volt bejutni. Ma szigorú őrizet alatt tartják, mindenki számára ismeretlen helyen.

■ **Salvador Dalí**nak, a XX. század egyik legnagyobb festőjének három, mindent elsöprő szenvedélye volt: a művészete, Gala, a múzsája és az abszurd iránti vonzódása. Vajon ezek közül melyik vezette az élete

FIGYEL MÉRŐ AJÁNLUK!

végén Parkinson-kórban szenvedő művészt, hogy saját műveinek hamisításában tevékenyen részt vegyen?

A **Dali gyár** című megköthető dokumentumfilmben – **szepember 10-én 19 órakor** a **Duna Tévé** – Dali legközelebbi munkatársai, személyi titkárai, szakértők mesélik el e nem mindennapi történetet.

■ 1779-ben házat emeltek Bristolban. És ez a ház ma is áll. A György korabeli épület, persze, már régen nem olyan, mint amilyen építése idején volt. Az **57-es számú** ház című angol filmsorozat házigazdája a Brit Építészeti Királyi Intézetének (RIBA) egykori elnöke. **Maxwell Hutchinson** **szepember 10-én 22 órakor** a **Spektrum**on kezdődő hatrészes so-

rozatban mutatja be, hogyan alakult, formálódott, változott az épület.

■ A háborút követő viszonylagos nyugalmat kihasználva egy bátor és mindenre elszánt „kulturális kommandó” harcot hirdet Afganisztán régészeti örökségének megmentéséért. 2001-ben a tálibok ujjongva ünnepelelték, amikor Bamiyan két hatalmas Buddha-szobrát sikerült felrobbantaniuk. Arról azonban nem tudhattak: létezik egy harmadik szobor is, melynek magassága az Eiffel-toronyéval vetekszik, és amely immár egy évezrede a felszín alatt rejtőzik. Afgán régészek egy csoportja most beveti magát a Hindukus hegyláncok közé, hogy egy VII. századi szerzetes feljegyzései alapján felkutassa a legendás Buddha-ábrázolást... Az **Afganisztan elveszett kincsei** című film – **szepember 11-én 22 órakor** a **NatGeon** – abba a korbá repíti vissza a nézőket, amikor a sok vallású Afganisztán még a világ legvirágzóbb országai közé tartozott.

55 ÉVES A MAGYAR ÁLLAMI NÉPI EGYÜTTES

Az 1951-ben alapított együttes hivatása és feladata a magyar nyelvterület néptáncának és népzenejének mint nemzeti értéknek a gyűjtése, életben tartása és színpadi formában való továbbadása. Fennállása alatt négy világérsz negyvennégy országának színpadain lépett fel, és több mint hét és fél millió néző elismerését vívta ki. Az együttes **szepember 13-14-15-én** a **Művészetek Palotájában** ünnepi előadás-sorozattal (Táncos magyarok, Pannon freskó, Földön apám fia volnék...) lép fel.

MATEMATIKA CSAPATVERSENY

Az Idén **Budapesten**, valamint **Borsod-Abaúj-Zemplén** és **Pest** megye területén rendezzük meg a **Bolyai Matematika Csapatversenyt**, amelyen azonos iskolába járó 5-8. osztályos tanulók évfolyamonként szerveződő 4 fős csapatai vehetnek részt (egy iskola akár több csapatot indíthat). A verseny első, körzeti/megyei (írásbeli) fordulójában a négy diák közösen dolgozik a feladatokon, majd a legjobb csapatok az országos döntőn már írásbeli és szóbeli feladatok is kapnak. Tavaly 2600 diák vett részt a megmérettetésen.

Az első forduló időpontja: **2006. október 13.** (péntek), 14 óra 30 perc. Nevezni **2006. szeptember 26-ig** lehet a www.bolyaiverseny.hu oldalon, illetve a saját matematika tanárnál. Szülőktől is elfogadjuk csapatok nevezését. Bővebb információ kapható a fenti internet-címen vagy az iskolákban.

Nagy-Baló András, Paulin Elemér, Tassy Gergely

*** KITAIBEL ***

E számunknak a KITAIBEL PÁL KÖZÉPISKOLAI BIOLÓGIAI TANULMÁNYI VERSENY anyagát adó cikke: *Kiszáradhat a Mediterráneum*

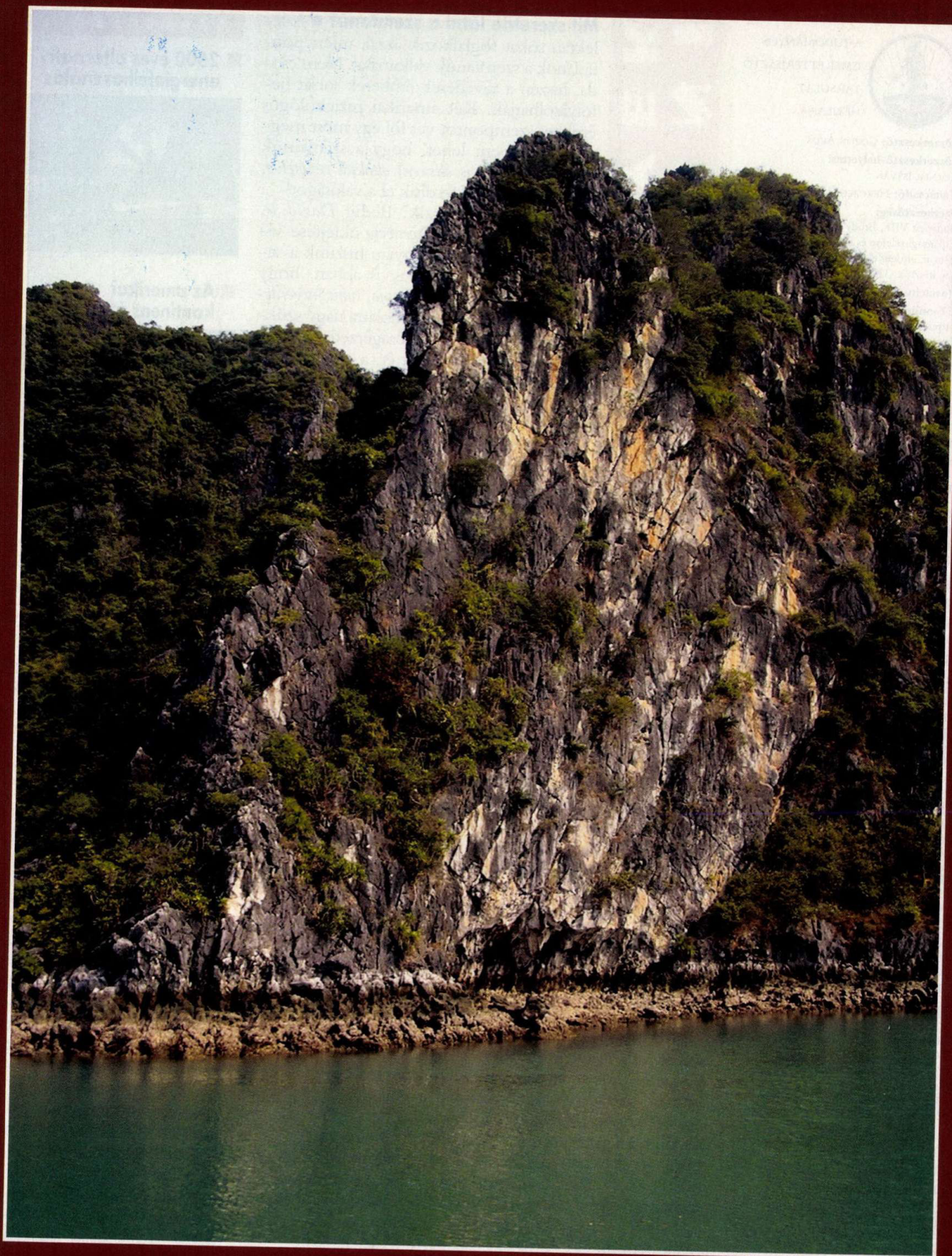
ÉLET-TUDOMÁNY

megrendelhető

■ a kiadónál: **tel.: 483-2546, fax: 338-4411, e-mail: titlap@telc.hu**
■ a szerkesztőségben: **fax/tel.: 338-2472, eltud@elender.hu**

Találkozzunk az interneten is!

■ ÉT-online: <http://www.eletestudomany.hu> ■ ÉTarchívum: <http://www.sulinet.hu/eletestudomany/archiv>

A halong-öböl sárkánya